

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદીત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહીં. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની વડી અદાલતમાં

ટેક્સ અપીલ નં ૧૧૨૦/૨૦૦૭

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી એમ. આર. શાહ એસડી/

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી એસ. એચ. વોરા એસડી/

=====

૧.	સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવા મંજૂરી આપવામાં આવી શકે કે નહીં ?	હા
૨.	રિપોર્ટરને સંદર્ભિત કરવું કે નહીં ?	હા
૩.	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી ચુકાદાની આખરી નકલ જોવાની ઈચ્છા ધરાવે છે ?	ના
૪.	શું આ કેસ ભારતના ૧૯૫૦ના બંધારણના અર્થઘટન અંગેનો કાયદાનો કોઈ મહત્વનો પ્રશ્ન અથવા તેના હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશને આવરી લે છે?	ના

=====

આવકવેરા આયુક્ત, અમદાવાદ – ૧....અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

પ્રેમકુમાર બી. રાઠી....પ્રતિવાદી(ઓ)

=====

હાજરી:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ માટે શ્રીમતી મૌના એમ ભટ્ટ, અધીવક્તા શ્રીમતી સ્વાતી સોપારકર, અધીવક્તા

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી એમ.આર. શાહ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી એસ.એચ. વોરા

તારીખ : ૧૩/૦૩/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

(દ્વારા : માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી એમ.આર. શાહ)

૧.૦. આક્ષેપિત ચુકાદા અને આદેશથી, જે માનનીય આવકવેરા અપીલિય અધીકરણ, અમદાવાદ “બી” પીઠ (આગળ “આઈટીએટી” તરીકે ઉલ્લેખિત) દ્વારા તા. ૨.૨.૨૦૦૭ના રોજ આઈટીએ નં. જરપ/એએચડી/૨૦૦૪ માં, આકારણી વર્ષ ૧૯૯૯-૨૦૦૦ માટે પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, અને જેના દ્વારા માનનીય અધીકરણે, સીઆઈટી(એ) દ્વારા નામંજૂર કરાયેલા ૨૦% ના બદલે બોગસ ખરીદીઓ અંગેની નામંજૂરી ૧૦% સુધી ઘટાડીને ઉક્ત અપીલ ભાગે મંજૂર કરી હતી, તેનાથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈ, રાજસ્વે નીચે દર્શાવાયેલા કાનૂનના મહત્વના પ્રશ્ન પરથી ઉદ્ભવતી વર્તમાન કર અપીલ રજૂ કરી છે.

શું અપીલ અપીલીય અધીકરણ કાયદા તથા હકીકતોના
આધારે મુખ્ય આવકવેરા આયુક્ત(એ) દ્વારા પસાર
કરાયેલા આદેશના સ્થાને આદેશ મૂકવામાં અને કથિત
ખરીદીઓના મુખ્ય આવકવેરા આયુક્ત(એ) દ્વારા
કરવામાં આવેલા વધારાના અંદાજને વધુ ઘટાડીને ૧૦%
સુધી કરવાની દિશા આપતાં કાયદેસર અને હકીકતોના
આધારે યોગ્ય હતું?

૨.૦. વર્તમાન કર અપીલ સુધી દોરી લેનાર સંક્ષિપ્ત હકીકતો નીચે મુજબ
છે:

૨.૧. કે આકારણીગ્રસ્ત અર્ધ-જથ્થાબંધ ધોરણે ખાદ્ય તેલોના વેપારી છે.
આવકવેરા અધિનિયમની કલમ ૧૩૩ એ હેઠળની સર્વે કાર્યવાહી તા.
૧૨.૧.૨૦૦૦ના રોજ આકારણીગ્રસ્તની માલિકીની સંસ્થા, મેસર્સ
મોહિતા એજન્સીમાં હાથ ધરવામાં આવી હતી. સર્વે કાર્યવાહી દરમિયાન
એવું જાણવા મળ્યું કે આકારણીગ્રસ્તે ૫ જુદા જુદા પક્ષકારો, મેસર્સ કેશવ
ડિસ્ટ્રિબ્યુટર્સ તથા અન્ય પાસેથી ખરીદીના બિલોના આધારે રૂપિયા
૨,૪૮,૨૮,૧૭૪/- જેટલા ખાદ્ય તેલની ખરીદી કરી હતી. મેનેજર શ્રી
રાજેશ મોહિતાનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું. સર્વે કાર્યવાહી બાદ,
ઉક્ત મેનેજરને ઉપરોક્ત પક્ષકારોને હાજર કરાવવા જણાવવામાં આવ્યું
હતું. પરંતુ તેણે એવો જવાબ આપ્યો કે જેમની પાસેથી આકારણીગ્રસ્તે

ખાદ્ય તેલ ખરીદ્યું હોવાનું કહેવાય છે તે ઉપરોક્ત પક્ષકારો આકારણી અધિકારી સમક્ષ હાજર થવા ઇચ્છુક નથી અને/અથવા આકારણી અધિકારી સમક્ષની કાર્યવાહી દરમિયાન હાજર થવામાં સંકોચ અનુભવે છે. કે ઉપરોક્ત મેનેજર શ્રી રાજેશ મોહિતાએ વિવાદ ટાળવા અને શાંતિપૂર્વક મામલો સમાપ્ત કરવા માટે, આકારણી વર્ષ ૧૯૯૯-૨૦૦૦ માટે, ઉપરોક્ત પક્ષકારોને એ.ઓ. સમક્ષ હાજર કરાવવામાં અસમર્થતા હોવાથી, રૂપિયા ૭ લાખની વધારાની આવક દર્શાવી હતી. કે હિસાબના પુસ્તકો કલમ ૧૩૩(૩) હેઠળ તા. ૫.૨.૨૦૦૦ના રોજ જપ્ત રાખવામાં આવ્યા હતા. કે આકારણી કાર્યવાહી દરમિયાન, એ.ઓ.એ વધુ પ્રશ્નો પૂછ્યા અને આકારણીગ્રસ્તે અંતે આ પક્ષકારોને હાજર કરવામાં નિષ્ફળતા બદલ રૂપિયા ૮,૫૦,૦૦૦/-ની કુલ વધારાની આવક સમર્પિત કરવા સંમતિ આપી હતી અને આકારણી વર્ષ ૧૯૯૯-૨૦૦૦ માટે ઉપરોક્ત રૂપિયા ૮,૫૦,૦૦૦/-ની વધારાની આવક દર્શાવતું સુધારેલ વળતર તા. ૨૨.૩.૨૦૦૦ના રોજ દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું. કે આકારણીગ્રસ્તે આકારણી કાર્યવાહી દરમિયાન તા. ૨૬.૩.૨૦૦૨ના રોજ વિગતવાર જવાબ રજૂ કર્યો હતો. આકારણી અધિકારીએ વધુમાં એવો નિષ્કર્ષ આપ્યો કે આકારણીગ્રસ્ત ઉપરોક્ત ખરીદીઓ ખરાખરીની હોવાનું સાબિત કરવાનો પોતાના ઉપરનો ભાર ઉતારવામાં નિષ્ફળ ગયો, અને પરિચ્છેદ ૧૦માં નીચે મુજબ નોંધ્યું:

૧૦. અહીં આ માનનીય આઈ.ટી.એ.ટી. દ્વારા વિજય પ્રોટીન્સ લિ. વિ. એ.મુખ્ય આવકવેરા આયુક્ત ના કેસમાં આઈ.ટી.એ. નં. ૫૯૮૯/એ.એચ.ડી./૧૯૯૪, તા. ૧૮.૧.૧૯૯૬ — ૫૫ આઈ.ટી.જે.(એ.એચ.ડી.) ૭૬ માં આપવામાં આવેલા નિષ્કર્ષોનો ઉલ્લેખ કરવો પ્રસંગોચિત છે. ઉક્ત કેસમાં આવા કલ્પિત ખરીદીનાં પ્રશ્નનો માનનીય આઈ.ટી.એ.ટી. દ્વારા વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો અને આવી કલ્પિત ખરીદીમાંથી ૨૫% રકમ નામંજૂર કરીને તેને આકારણીધારકની આવકમાં ઉમેરવામાં આવી હતી. કેસની પરિસ્થિતિઓ અને હકીકતોને ધ્યાનમાં લેતા, માનનીય આઈ.ટી.એ.ટી., અમદાવાદ બેન્ચના નિષ્કર્ષોને આદરપૂર્વક અનુસરીને, વર્તમાન કેસમાં આવી ખરીદીમાંથી ૨૫% રકમ નામંજૂર કરવામાં આવે તો તે ન્યાયના હિતને અનુરૂપ થશે. તેમ છતાં, સપ્લાયરોની ઓળખ સ્થાપિત કરવામાં અને તેમને હાજર કરવામાં પોતાની અસમર્થતાને કારણે આકારણીધારકે પોતાના નામે અગાઉથી રૂ. ૮,૫૦,૦૦૦/- ની જાહેરખબર કરી અને તે જ પોતાની આવકમાં સમાવી લીધી હોવાથી, આ મુદ્દે વધારો કરતા પહેલાં તે રકમ ઘટાડવાની જરૂરીયાત છે. તેથી, રૂ. ૨,૪૮,૨૮,૧૭૪/- ની ઉક્ત ખરીદીના ૨૫% જેટલી રૂ. ૬૨,૦૭,૦૪૦/- માંથી રૂ. ૮,૫૦,૦૦૦/- ઘટાડ્યા

બાદની રૂ. ૫૩,૫૭,૦૪૦/- રકમ આકારણીધારકની કુલ આવકમાં ઉમેરવામાં આવે છે. આકારણીધારકે આવક ગુપ્ત રાખવા દોરી જાય તેવી અચોક્કસ વિગતો આપી દંડથી બચવા તથા જાણપૂર્વક કરચોરી કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હોવાથી, અધિનિયમની કલમ ૨૭૧(૧૦(સી)) હેઠળની કાર્યવાહી અલગથી પ્રારંભ કરવામાં આવે છે.

૨.૨. રૂપિયા ૨,૪૮,૨૮,૧૭૪/ની ઉક્ત ખરીદીમાંથી રૂપિયા ૮,૫૦,૦૦૦/ ઘટાડ્યા બાદની રકમના ૨૫% મુજબ રૂપિયા ૫૩,૫૭,૦૪૦/ની ઉમેરો કરીને, આ રીતે આકારણી અધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલ આકારણી આદેશથી વ્યથિત અને અસંતોષ અનુભવી, આકારિતે માનનીય સીઆઈટી(એ) સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી. માનનીય સીઆઈટી(એ) એ આકારિતેના તા. ૨૬.૩.૨૦૦૨ના પત્રના આધારે આકારણી અધિકારીનો પુનર્વિચાર અહેવાલ મંગાવ્યો. આકારણી અધિકારીએ તા. ૧૭.૧૧.૨૦૦૩નો અહેવાલ રજૂ કર્યો. આકારણી અધિકારીનો પુનર્વિચાર અહેવાલ આકારિતેને પૂરો પાડવામાં આવ્યો, જેના અનુસંધાને આકારિતેએ તા. ૨૩.૧૨.૨૦૦૩ના પત્ર દ્વારા તેના વિષે ટિપ્પણીઓ રજૂ કરી. તે મુજબ, ફકરા ૩.૨માં સચોટ કારણો દર્શાવીને માનનીય સીઆઈટી(એ) એ ઉક્ત અપીલ આંશિક રીતે મંજૂર કરી અને ઉપરોક્ત ખરીદી સંબંધિત ઉમેરો ૨૦% સુધી ઘટાડ્યો. આકારણી

અધિકારીએ કરેલ ૨૫%માંથી રૂપિયા ૨,૪૮,૨૮,૧૭૪/ની આવી અચકાસણીય ખરીદી અંગેની ઉમેરો અને/અથવા નામંજૂરીને ૨૦% સુધી ઘટાડીને, માનનીય સીઆઈટી(એ) એ ઉક્ત અપીલ આંશિક રીતે મંજૂર કરી અને આકારણીમાં કરવામાં આવેલી રૂપિયા ૫૩,૫૭,૦૪૦/ની નામંજૂરી સામે રૂપિયા ૪૧,૧૫,૬૩૫/ની હદ સુધી અચકાસણીય ખરીદીમાંથી થયેલી નામંજૂરીને યથાવત રાખી.

૨.૩. ઉપરોક્ત પાંચ પક્ષકારો પાસેથી કરવામાં આવેલ હોવાનું દર્શાવવામાં આવેલ રૂપિયા ૨,૪૮,૨૮,૧૭૪/- ની અપ્રમાણિત ખરીદીઓમાંથી રૂપિયા ૪૧,૧૫,૬૩૫/- એટલે કે ૨૦% જેટલી કપાતની નામંજૂરીને યથાવત્ રાખતો વિદ્વાન મુખ્ય આવકવેરા આયુક્ત(એ) દ્વારા પસાર કરાયેલ આદેશથી વ્યથિત અને અસંતોષ અનુભવીને, કરદાતાએ વિદ્વાન આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ (ITAT) સમક્ષ વધુ અપીલ દાખલ કરી અને એમ/એસ. વિજય પ્રોટીન્સ લિ. વિ. એ.મુખ્ય આવકવેરા આયુક્તના મામલામાં અપીલ આઈ.ટી.એ. નં. ૫૯૯૮/એ.એચ.ડી./૧૯૯૪ માં ૧૮.૧.૧૯૯૬ના રોજ આપવામાં આવેલ વિદ્વાન આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ (ITAT)ના નિર્ણય પર આધાર રાખીને, વિદ્વાન આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ (ITAT)એ ઉક્ત અપીલ આંશિક રીતે મંજૂર કરી અને આગળ કથિત ખરીદીઓ અંગેની નામંજૂરી ૧૦% સુધી વધુ ઘટાડેલી છે.

૨.૪. આક્ષેપિત ખરીદીઓમાં કરાયેલ નામંજૂરીને વધુ ઘટાડીને ૧૦% સુધી લાવવાના વિદ્વાન આઈટીએટી દ્વારા પસાર કરાયેલા આક્ષેપિત ચુકાદા અને આદેશથી અસંતોષ તથા વ્યથિત અનુભવતાં, રાજસ્વએ ઉપરોક્ત મહત્વના કાનૂની પ્રશ્ન સાથે આ વર્તમાન કર અપીલ રજૂ કરી છે.

૩.૦. રાજસ્વ વતી હાજર રહેલા વિધાવાન વકીલ શ્રી મનીષ ભટ્ટે જોરશોરથી રજૂઆત કરી છે કે વિધાવાન ટ્રિબ્યુનલએ અસમજાવેલ ખરીદીઓ સંબંધિત અસ્વીકારને ૧૦% સુધી મર્યાદિત રાખવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે.

૩.૧. આવક વિભાગ તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી ભટ્ટ દ્વારા વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે હકીકતમાં વિદ્વાન મુખ્ય આવકવેરા આયુક્ત(એ) એ સુસંગત કારણો આપી અસમજાવેલ ખરીદીઓ અંગેની નામંજૂરીને ૨૦% સુધી મર્યાદિત કરી હતી અને વિદ્વાન મુખ્ય આવકવેરા આયુક્ત(એ) દ્વારા નોંધાયેલ નિષ્કર્ષમાં કોઈ હસ્તક્ષેપ કર્યા વિના અને/અથવા વિદ્વાન મુખ્ય આવકવેરા આયુક્ત(એ) એ અસમજાવેલ ખરીદીઓ અંગેની નામંજૂરીને ૨૦% સુધી મર્યાદિત કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી છે તેવી કોઈ નોંધ કર્યા વિના, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલએ કોઈ વધુ કારણસભર આદેશ કર્યા વિના અસમજાવેલ ખરીદીઓ અંગેની નામંજૂરીને ઘટાડીને/મર્યાદિત કરીને ૧૦% કરી દીધી છે.

૩.૨. વધુમાં, શ્રી મનીષ ભટ્ટ, આવકવેરા વિભાગ તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલએ વિજય પ્રોટીન્સ લિ. (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં અપીલીય ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણય પર માત્ર આધાર રાખીને અસમજાવટવાળી ખરીદીનો હિસ્સો ૧૦% સુધી મર્યાદિત કર્યો છે. એ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલએ વિજય પ્રોટીન્સ લિ. (ઉપરોક્ત) ના કેસના નિર્ણય પર માત્ર આધાર રાખીને નામંજૂરીને ૧૦% સુધી ઘટાડવામાં / મર્યાદિત કરવામાં નોંધપાત્ર ભૂલ કરી છે. એ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલએ એ હકીકતનું યોગ્ય રીતે મૂલવણ કર્યું નથી કે વિજય પ્રોટીન્સ લિ. (ઉપરોક્ત) ના તથ્યો હાલના કેસમાં લાગુ પડી શકે તેમ નથી. એ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે તે રીતે વિજય પ્રોટીન્સ લિ. (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં અપીલીય ટ્રિબ્યુનલનો નિર્ણય વિદ્વાન સીઆઈટી(એ) દ્વારા વિચારવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ જ, તથા વિજય પ્રોટીન્સ લિ. (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં ભિન્નતા દર્શાવતા તથ્યોને ધ્યાનમાં લઈને જ, વિદ્વાન સીઆઈટી(એ) એ અસમજાવટવાળી ખરીદી અંગેની નામંજૂરીને ૨૦% સુધી ઘટાડી / મર્યાદિત કરી હતી. એ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે તેથી વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલએ વિજય પ્રોટીન્સ લિ. (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં અપીલીય ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણયને યાંત્રિક રીતે લાગુ કરીને નોંધપાત્ર ભૂલ કરી છે.

૩.૩. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તે મુજબ, અસમજાયેલ ખરીદીઓ અંગેના નામંજૂરીને ૧૦% સુધી મર્યાદિત કરતો માનનીય આઈ.ટી.એ.ટી. દ્વારા પસાર કરાયેલ વિવાદિત ચુકાદો અને આદેશ સંપૂર્ણપણે કારણરહિત આદેશ છે, જે કાયમ રાખી શકાય તેમ નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, માનનીય ટ્રિબ્યુનલની સત્તાઓ સ્વીકારવામાં આવે અને આવા પ્રકારના કેસોમાં તેમજ અસમજાયેલ ખરીદી અંગેની નામંજૂરીનો વિચાર કરતી વખતે, સત્તાધિકારી પાસે હંમેશા વિવેકાધિકાર રહેલો હોઈ શકે છે અને અંદાજના આધારે નામંજૂરી માન્ય હોઈ શકે છે, તો પણ એવું માન્ય રાખીએ. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, તેમ છતાં, એવો વિવેકાધિકાર ન્યાયસંગત રીતે ઉપયોગમાં લેવો આવશ્યક છે અને તે કેટલાક દૃઢ કારણોથી સમર્થિત હોવો જોઈએ. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, અન્યથા, આવા અંદાજના આધારે અને કારણોના સમર્થન વિના અસમજાયેલ ખરીદી અંગેની નામંજૂરી, સત્તાનો મનસ્વી ઉપયોગ સમાન ગણાશે, જે કાનૂની રીતે અનુમત્ય નથી.

૩.૪. પોતાના ઉપરોક્ત રજૂઆતોના સમર્થનમાં, આવક વિભાગ તરફના વિદ્વાન વકીલ શ્રી ભટ્ટે નીચેના નિર્ણયો ઉપર આધાર મુક્યો છે.

(૧) ઓમર સલાય મહમદ સૈત વિ. કમિશનર ઓફ ઈનકમ ટેક્સ, મદ્રાસ અહેવાલિત ૧૯૫૯(૩&)આઈટીઆર ૧૫૧ (એસસી).

(૨) શહીદ સ્મારક ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટીઓના મંડળ વિ. ભારત સંઘ, જેનો અહેવાલ (૨૦૧૨) ૧૦ એસ.સી.સી. ૭૩૪ માં પ્રકાશિત થયેલો છે.

(૩) રિયલ એસ્ટેટ એજન્સીઝ વિ. સ્ટેટ ઓફ ગોવા, (૨૦૧૨) ૧૨ એસ.સી.સી. ૧૭૦ માં અહેવાલિત.

(૪) આવકવેરાના નિયામક (મુક્તિ) વિ. શિયા દાઉદી બોહરા જમાત, જે ૨૦૧૨(૩૪૪) આઈ.ટી.આર. ૬૫૩(ગુજ) માં અહેવાલિત છે (૫) રમેશચંદ્ર એમ. લુથરા વિ. આવકવેરાના સહાયક આયુક્ત, જે ૨૦૦૨(૨૯૭) આઈ.ટી.આર. ૪૬૦ (ગુજ) માં અહેવાલિત છે મર્ચ્યુરી મેટલ્સ (પી) લિ. વિ. આવકના સહાયક આયુક્ત (૬) વેરો, જે ૨૦૦૨(૨૫૭) આઈ.ટી.આર. ૨૯૭ (ગુજ) માં અહેવાલિત છે.

(૭) રાજેશ બાબુભાઈ દમાનિયા વિ. આવકવેરા આયુક્ત અહેવાલિત ૨૦૦૧(૨૫૧) આઈ.ટી.આર. ૫૪૧ (ગુજ.)

(૮) મેંગલોર ગણેશ બીડી વર્ક્સ વિ. કમિશનર ઓફ ઇનકમ ટેક્સ અને અન્ય, અહેવાલિત ૨૦૦૫(૨૭૩) આઈ.ટી.આર. ૫૬(એસ.સી.).

(૯). ગૌતમ હરિલાલ ગોટેયા વિ. ડેપ્યુટી કમિશનર ઓફ ઇનકમ ટેક્સ (ઇન્વેસ્ટિગેશન), અહેવાલિત ૨૦૦૬(૨૮૧) આઈ.ટી.આર. ૨૮૩(ગુજ).

(૧૦) એસ.જે. અને એસ.પી. ફેમિલી ટ્રસ્ટ વિ. ડેપ્યુટી કમિશનર ઓફ ઇનકમ ટેક્સ (એસેસમેન્ટ) ૨૦૦૫(૨૭૭) આઈટીઆર ૫૫૭ (ગુજ.) માં અહેવાલિત.

(૧૧) આવકવેરા કમિશનર- ૨ વિ. સુરત બેવરેજિસ લિમિટેડ, જે કર અપીલ નં. ૨૯૧ ઓફ ૨૦૧૩ સાથે કર અપીલ નં. ૬૬૯ ઓફ ૧૦૧૩ માં નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો હતો.

૩.૫. ઉપરોક્ત રજૂઆતો કરીને અને ઉપરોક્ત નિર્ણયો પર આધાર રાખીને, વર્તમાન કર અપીલ મંજૂર કરવા તથા વિદ્વાન આઈટીએટી દ્વારા પસાર કરાયેલ આક્ષેપિત ચુકાદો અને આદેશ રદ કરવા અને વર્તમાન કર અપીલમાં ઉઠાવવામાં આવેલ કાયદાનો મહત્વનો પ્રશ્ન હકારાત્મક રીતે તેમજ મહેસૂલના પક્ષમાં અને આસેસી વિરુદ્ધ ઉત્તર આપીને વિદ્વાન સીઆઈટી(એ) દ્વારા પસાર કરાયેલ આદેશને પુનઃસ્થાપિત કરવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

૪.૦. શ્રી: એસ.એન. સોપારકર, વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ, આકલનભોગી તરફથી હાજર રહ્યા છે. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે તેમાં કોઈ વિવાદ રહી શકતો નથી કે વિદ્વાન આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ (ITAT) દ્વારા અપીલીય સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે, અધીકરણ વિદ્વાન મુખ્ય આવકવેરા આયુક્ત(એ) દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની કાયદેસરતા અને માન્યતા પર વિચાર કરવા બંધાયેલું છે અને અધીકરણ શા માટે વિદ્વાન મુખ્ય આવકવેરા આયુક્ત(એ) દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ દૃષ્ટિકોણ સાથે સહમત નથી તે માટે વિસ્તૃત કારણો આપવાના છે અને વિદ્વાન

અધીકરણ કારણો આપવાનું બંધાયેલું છે તથા પ્રકરણમાં સંકળાયેલા મુદ્દા વિષે કારણસભર આદેશ પસાર કરવાનો ફરજિયાત છે અને નામંજૂરી અને/અથવા ઉમેરો, તે અંદાજના આધારે પરવાનગીપાત્ર હોય તો પણ, મનનો યથોચિત ઉપયોગ પ્રતિબિંબિત કરવો આવશ્યક છે. તેથી, ઉપરોક્ત હદ સુધી, આકલનભોગી માટેના વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી સોપારકર, આવક વિભાગ માટેના વિદ્વાન વકીલ શ્રી ભટ્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો તથા આવક વિભાગ તરફથી જેના ઉપર આધાર મૂકવામાં આવ્યો છે તે નિર્ણયો સાથે સહમત છે.

૪.૧. તેમ છતાં, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે આ કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓમાં, શિષ્ટ આઈ.ટી.એ.ટી. દ્વારા અસ્પષ્ટ ખરીદી અંગેની અસ્વીકૃતિને ૧૦% સુધી ઘટાડતો/મર્યાદિત કરતો અપહેતુક ચુકાદો અને આદેશમાં આ અદાલતે હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ નહીં. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે એ સત્ય છે કે શિષ્ટ આઈ.ટી.એ.ટી.એ અસ્પષ્ટ ખરીદી અંગેની અસ્વીકૃતિને ૧૦% સુધી ઘટાડતા/મર્યાદિત કરતા માત્ર અપીલીય અધિકરણના વિજય પ્રોટીન્સ લિ. (ઉપરોક્ત) કેસના નિર્ણય પર જ આધાર રાખ્યો છે અને શિષ્ટ અધિકરણ દ્વારા શિષ્ટ સીઆઈટી(એ) દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશ અંગે તથા શિષ્ટ સીઆઈટી(એ)નો નિર્ણય કેવી રીતે ભૂલભર્યો ગણાવી શકાય તે અંગે કોઈ સ્વતંત્ર કારણદર્શન આપવામાં આવેલ નથી. તેમ છતાં, નિર્ધારિતના વતી શિષ્ટ વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી

સોપારકરે નોંધપાત્ર રીતે વિનંતી કરી છે કે નોંધપાત્ર દસ્તાવેજોમાંથી પ્રગટ થતા તથ્યો પર વિચાર કરવામાં આવે અને તે મુજબ અસ્પષ્ટ ખરીદી અંગેની અસ્વીકૃતિ પર વિચાર કરવામાં આવે. નિર્ધારિતના વતી શિષ્ટ વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી સોપારકરે જોરદાર રજૂઆત કરી છે કે વર્તમાન કેસમાં નોંધમાં આવ્યું છે કે નિર્ધારિત દ્વારા ૧.૧૧%ના દરે દર્શાવાયેલ જી.પી. સંતોષકારક જણાયો હતો, ખાસ કરીને આકલન વર્ષ ૨૦૦૦-૦૧ની સરખામણીએ, જેમાં જી.પી. ૦.૮૮% હતો અને વિભાગે અધિનિયમની કલમ ૧૪૩(૩) હેઠળના આદેશ દ્વારા ઉક્ત જી.પી. સ્વીકારી લીધો હતો. રજૂ કરવામાં આવે છે કે તેથી, કેસના ઉપરોક્ત વિશિષ્ટ તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓમાં, શિષ્ટ અધિકરણ દ્વારા ૧૦% સુધીની ઉમેરણી યથાવત રાખવામાં કોઈ ભૂલ કરવામાં આવેલ નથી. પોતાની ઉપરોક્ત રજૂઆતોના સમર્થનમાં, નિર્ધારિતના વતી શિષ્ટ વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી સોપારકરે આ અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠ દ્વારા કમિશનર ઓફ ઇનકમ ટેક્સ વિ. સિમિત પી. શેઠ, જે (૨૦૧૩) ૩૮ ટેક્સમેન.કોમ ૩૮૫ (ગુજ.) માં અહેવાલિત છે, તે નિર્ણય પર ભરોસો મૂક્યો છે. તેથી, નિર્ધારિતના વતી શિષ્ટ વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી સોપારકરે વિનંતી કરી છે કે નોંધમાંથી પ્રગટ થતા ઉપરોક્ત તથ્યો, જેઓનો આવકવેરા વિભાગ દ્વારા વિવાદ કરવામાં આવ્યો નથી, તે પર વિચાર કરીને, મામલો શિષ્ટ અધિકરણને પરત મોકલવાના બદલે, શિષ્ટ અધિકરણ દ્વારા અપાયેલ અપહેતુક ચુકાદો અને આદેશને તે મુજબ ધ્યાનમાં લેવામાં આવે.

૫.૦. સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને વિસ્તૃતપણે સાંભળવામાં આવ્યા. પ્રારંભમાં, એ નોંધવું જરૂરી છે કે એ.ઓ. એ ૫ વિવિધ પક્ષો પાસેથી કરવામાં આવેલી બોગસ ખરીદીઓ અંગેની નામંજૂરીને ૨૫% સુધી મર્યાદિત રાખી હતી, કારણ કે અરજદારને પૂરતી તક આપવામાં આવી હોવા છતાં તે પક્ષોને એ.ઓ. સમક્ષ હાજર કરવામાં આવ્યા નહોતા. અપીલમાં વિદ્વાન મુખ્ય આવકવેરા આયુક્ત(એ) એ વક્તવ્યસભર અને કારણદર્શક આદેશ દ્વારા, તેમજ વિજય પ્રોટીન્સ લિ. (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં અપીલીય અધિરણના નિર્ણયને અલગ ઠેરવીને, અસ્પષ્ટ ખરીદી અંગેની નામંજૂરીને ૨૦% સુધી મર્યાદિત રાખી હતી. તેથી, વિદ્વાન આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ (ITAT) માટે અસ્પષ્ટ ખરીદી અંગેની નામંજૂરીને ૨૦% સુધી મર્યાદિત રાખતા વિદ્વાન મુખ્ય આવકવેરા આયુક્ત(એ) દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની કાયદેસરતા અને માન્યતા પર વિચાર કરવો આવશ્યક હતો. વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા, વિદ્વાન આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ (ITAT) એ યાંત્રિક રીતે કોઓર્ડિનેટ બેંચ / અપીલીય અધિરણના વિજય પ્રોટીન્સ લિ. (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં આપેલા નિર્ણયને અનુસરીને અસ્પષ્ટ ખરીદી અંગેની નામંજૂરીને ૧૦% સુધી મર્યાદિત રાખી છે અને વિદ્વાન મુખ્ય આવકવેરા આયુક્ત(એ) એ અસ્પષ્ટ ખરીદીની ૨૦% સુધીની નામંજૂરી યથાવત્ રાખવામાં કેવી રીતે ભૂલ કરી છે તે અંગે કશું જ નોંધ્યું નથી. વધુમાં, એવું પણ જણાય છે કે વિદ્વાન આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ

(ITAT) એ વિજય પ્રોટીન્સ લિ. (ઉપરોક્ત) ના મામલાનો નિર્ણય હાલના કેસના તથ્યો પર કેવી રીતે લાગુ પડશે તે અંગે કોઈ નોંધ કરી નથી. આ તબક્કે, એ નોંધવું જરૂરી છે કે વિદ્વાન મુખ્ય આવકવેરા આયુક્ત(એ) એ વિજય પ્રોટીન્સ લિ. (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં અપીલીય અધિરણના નિર્ણયનો વિચાર કર્યો હતો અને એવું અવલોકન કર્યું હતું કે તથ્યોના આધારે વિજય પ્રોટીન્સ લિ. (ઉપરોક્ત) ના મામલાનો નિર્ણય લાગુ પડશે નહીં. વિદ્વાન આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ (ITAT) દ્વારા આપવામાં આવેલ વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશમાંથી એ પણ જણાય છે કે બોગસ ખરીદીઓ અંગેની નામંજૂરીને ૧૦% સુધી મર્યાદિત રાખવા માટે વિદ્વાન આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ (ITAT) દ્વારા કોઈપણ કારણો દર્શાવવામાં આવ્યા નથી. તેથી, અસ્પષ્ટ ખરીદી અંગેની નામંજૂરીને ૧૦% સુધી મર્યાદિત રાખતો વિદ્વાન આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ (ITAT)નો વિવાદિત ચુકાદો અને આદેશ બિન-વક્તવ્યસભર અને કારણવિહોળો આદેશ ગણાવી શકાય. આ તબક્કે, એ નોંધવું જરૂરી છે કે વિદ્વાન આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ (ITAT) હકીકતમાં અપીલીય અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી રહી હતી અથવા વિદ્વાન મુખ્ય આવકવેરા આયુક્ત(એ) દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની કાયદેસરતા અને માન્યતા પર વિચાર કરી રહી હતી.

૬.૦. ઓમર સલાય મોહમદ સૈત (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં, ઈ.સ. ૧૯૫૯ જેટલા પહેલાના વર્ષમાં જ, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતને ટ્રિબ્યુનલ – અપીલેટ ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણય પર વિચાર કરવાની પ્રસંગોચિત તક મળી હતી. ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે વિશેષરૂપે નીચે મુજબ અવલોકન કરી ઠરાવ્યું છે:

અમને જાણ છે કે આવકવેરા અપીલીય અધિકરણ તથ્યો નિર્ધારિત કરનાર અધિકરણ છે અને જો તે પોતાના સમક્ષ રહેલા પુરાવાનો યથોચિત વિચાર કર્યા પછી તથ્ય સંબંધિત પોતાના નિષ્કર્ષો પર પહોંચે, તો આ અદાલત તેમાં હસ્તક્ષેપ કરશે નહીં. તેમ છતાં, આવશ્યક એ છે કે કરદાતાના પક્ષમાં અને વિરુદ્ધનો દરેક તથ્ય યોગ્ય કાળજીપૂર્વક વિચારવામાં આવ્યો હોવો જોઈએ અને અધિકરણે પોતાનું નિષ્કર્ષ એવી રીતે આપેલું હોવું જોઈએ કે જેમાં સ્પષ્ટ રીતે સૂચિત થાય કે નિર્ધારણ માટે કયા પ્રશ્નો ઊભા થયા હતા, તેમાંથી દરેક અંગે પક્ષમાં અને વિરુદ્ધ કયો પુરાવો હતો અને પોતાની સમક્ષ દસ્તાવેજી નોંધ પર રહેલા પુરાવાના આધારે કયા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવામાં આવ્યું હતું. અધિકરણ દ્વારા કરવામાં આવેલા નિષ્કર્ષો કોઈ અપ્રસંગિક વિચારણાઓ અથવા પૂર્વગ્રહની બાબતોથી પ્રભાવિત ન હોવા જોઈએ અને જો એવી કોઈ પરિસ્થિતિઓ હોય કે જેઓ અંગે કરદાતાએ સ્પષ્ટીકરણ

આપવાનું આવશ્યક હોય, તો કરદાતાને તે આપવા માટે તક આપવી જોઈએ. કોઈપણ પરિસ્થિતિમાં અધિકરણે પોતાના નિષ્કર્ષો શંકા, અનુમાન અથવા કલ્પનાઓ પર આધારિત ન રાખવા જોઈએ અને ન તો તે સંપૂર્ણપણે પુરાવા વિના, અથવા મહત્વપૂર્ણ અને સંબંધિત પુરાવાને અયોગ્ય રીતે નકારી કાઢીને, અથવા ભાગે પુરાવા પર અને ભાગે શંકા, અનુમાન અથવા કલ્પનાઓ પર આધારિત રીતે કાર્ય કરવું જોઈએ; અને જો તે આવું કંઈ કરે, તો તેના નિષ્કર્ષો, ભલે તે તથ્ય સંબંધિત પ્રશ્નો પર હોય, આ અદાલત દ્વારા રદ કરવા પાત્ર બનશે.

૬.૧. રમેશચંદ્ર એમ લુથરા (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં વિભાગીય ખંડપીઠે અવલોકન કર્યું છે કે તમામ તથ્યોનો વિચાર કરી અને તેના નિર્ણય માટે કારણો આપવું ટ્રિબ્યુનલનું કર્તવ્ય છે. ઓમર સલાય મોહમદ સૈત (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખીને, ઉક્ત નિર્ણયમાં વિભાગીય ખંડપીઠે વધુમાં અવલોકન કર્યું છે અને નિર્ધારિત કર્યું છે કે અપીલનો નિર્ણય કરતાં વખતે, આ આવશ્યક છે કે આકારણીગ્રસ્તના પક્ષે તથા વિરોધમાં આવેલા દરેક તથ્યનો ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા યોગ્ય કાળજીપૂર્વક વિચાર કરવામાં આવ્યો હોય અને તેણે પોતાની નોંધ એવી રીતે આપેલી હોવી જોઈએ કે જેથી

સ્પષ્ટપણે દર્શાય કે નિર્ણય માટે કયા પ્રશ્નો ઉપસ્થિત થયા હતા, તે દરેક અંગે પક્ષમાં અને વિરોધમાં કયો પુરાવો હતો અને તેની સમક્ષ અભિલેખ પર રહેલા પુરાવાના આધારે કયું નિષ્કર્ષ પ્રાપ્ત થયું હતું. ઉક્ત નિર્ણયમાં વધુમાં અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે આવકવેરા આયુક્ત (અપીલ) ના આદેશને રદ કરતા પહેલાં, તે સત્તાધિકારીએ પોતાના નિર્ણય માટે આપેલા કારણોનો વિચાર કરવો ટ્રિબ્યુનલ માટે ફરજિયાત છે.

૬.૨. મર્ચ્યુરી મેટલ્સ (પી) લિ. (ઉપરોક્ત)ના કેસમાં, આ અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠે વિદ્વાન અપીલ અધીકરણ દ્વારા પસાર કરાયેલ આદેશને રદ કર્યો હતો અને આ બાબતને પુનર્વિચારણા માટે વિદ્વાન અધીકરણ સમક્ષ પરત મોકલી હતી, એ આધારે કે તેણે પોતાની અધિકારિતાનો ઉપયોગ કરતી વખતે ભૂલ કરી હતી, કારણ કે તેણે આવકવેરા કમિશનરે આપેલ તે કારણદર્શન તરફ પોતાનું ધ્યાન દોર્યું નહોતું, જેના આદેશ વિરુદ્ધ આવક વિભાગે તેની વિચારણા માટે અપીલ દાખલ કરી હતી.

૬.૩. રાજેશ બાબુભાઈ દમાણિયા (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં, વિભાગીય ખંડપીઠે અવલોકન કર્યું છે કે જે આકારણી અધિકારીના આદેશમાં આવકવેરા આયુક્ત (અપીલો) ના આદેશનું વિલીનીકરણ થયું હતું, તે

આવકવેરા આયુક્ત (અપીલો) દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણોનું નિર્ધારણ કરવું એ અધિકરણનું કર્તવ્ય છે.

૬.૪. ગૌતમ હરિલાલ ગોટેયા (સુપ્રા)ના પ્રકરણમાં આ અદાલતની દ્વિ-ન્યાયાધીશ ખંડપીઠે નોંધ્યું અને ઠરાવ્યું છે કે અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ અધિનિયમ હેઠળની અપીલીય અધિકારક્ષેત્રની અનુક્રમણિકામાં તથ્યો નિર્ધારિત કરનાર અંતિમ સત્તા ધરાવતું મંડળ છે અને તેના આદેશમાં તેના સમક્ષ રહેલા વિરોધી પક્ષકારોના તથ્યો અને દલીલો જ નહીં, પરંતુ તેની વિચારણા માટે ઊભા થતા મુદ્દાઓ તથા તે મુદ્દાઓના નિર્ધારણ માટેના કારણોનું પ્રતિબિંબ આવવું જોઈએ. ઉક્ત નિર્ણયમાં ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલ બિન-કારણદર્શક અને બિન-વક્તવ્ય, અસંગત અને અસ્પષ્ટ આદેશને તુરંત આદેશ ગણવામાં આવ્યો છે. ઉક્ત નિર્ણયમાં આ અદાલતની દ્વિ-ન્યાયાધીશ ખંડપીઠે આવા આદેશ પસાર કરવા બાબતે વિદ્વાન અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ પ્રત્યે પોતાનો કડક અસ્વીકાર પણ વ્યક્ત કર્યો હતો. ઉક્ત નિર્ણયમાં દ્વિ-ન્યાયાધીશ ખંડપીઠે વધુમાં અવલોકન કર્યું હતું કે અદાલત માત્ર એટલી આશા રાખી શકે કે ટ્રિબ્યુનલ પોતાનું મન લગાવી કાર્ય કરશે અને ભવિષ્યમાં સાવચેતી રાખશે જેથી ટ્રિબ્યુનલના અભિગમમાં ફેરફાર આવે અને તે પોતાની ભૂતપૂર્વ પ્રતિષ્ઠા ફરી પ્રાપ્ત કરી શકે. વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલને પોતાનું મન લગાવી વિચાર કરવા માટે મામલો પરત મોકલતાં દ્વિ-ન્યાયાધીશ ખંડપીઠને નીચે મુજબ અવલોકન

કરવાની મજબૂરી થઈ હતી: “આ અદાલતને ટ્રિબ્યુનલને તેની ફરજો બાબતે વારંવાર સ્મરણ કરાવવાની મજબૂરી પડી છે, પરંતુ માત્ર ખેદ જ વ્યક્ત કરી શકાય કે ટ્રિબ્યુનલ, દેખીતી રીતે, રચનાત્મક સૂચનો સ્વીકારવા અનુકૂળ નથી.

ન્યાયાધિકરણ આ મૂળભૂત હકીકતની મૂળવણી કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે કે આવા બેદરકારીભર્યા આદેશો કરીને તે માત્ર અનાવશ્યક વિવાદ સર્જે છે, અને તે સિવાય પક્ષકારોને તેમની કોઈ ભૂલ વગર અનાવશ્યક મુશ્કેલી, હેરાનગતિ અને ખર્ચમાં મૂકે છે.”

ડ.પ. એસ.જે અને એસ.પી ફેમિલી ટ્રસ્ટ (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં વિભાગીય ખંડપીઠે ફરીથી અપીલીય અધિકરણ પર તેના નિર્ણય માટે કારણો આપવાની ફરજ ઉપર ભાર મૂક્યો હતો. ઉક્ત નિર્ણયમાં ફરી એકવાર નોંધવામાં આવ્યું છે કે અધિકરણ દ્વારા અપનાવવાની આવશ્યક એવી પ્રક્રિયા, જેથી આદેશ અપીલપાત્ર આદેશ બને, એવી હોવી જોઈએ કે જેમાં માત્ર તેનું નિષ્કર્ષ જ નહીં પરંતુ નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયા પણ પ્રતિબિંબિત થતી હોય. વધુમાં નોંધવામાં આવ્યું છે કે કારણો ભલે સંક્ષિપ્ત હોય, તે આદેશનો પ્રાણ અને આધારસ્તંભ છે અને એવા કારણોના અભાવે, જે આદેશના વાંચનથી પ્રતિબિંબિત થવા આવશ્યક છે, અધિકરણ સમક્ષ કયો વિવાદ હતો અને તે મુદ્દા સંબંધે અનુકૂળ તથા

પ્રતિકૂળ કયા પરિબલો હતા તેમજ અંતે નિર્ણય પર પહોંચવા માટે કયા કારણોએ અધિકરણના મન પર અસર પાડી હતી, તે અંગે અધિકરણ માહિતગાર હતું કે કેમ તે જણાવવું શક્ય બનતું નથી.

૬.૬. શિવ દાઉદી બોહરા જમાત (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આ અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠે ફરીથી ન્યાયાધિકરણના ચુકાદાનો વિચાર કર્યો હતો અને આ નોંધ સાથે અપીલ ન્યાયાધિકરણને પરત મોકલી હતી કે ન્યાયાધિકરણએ તેના નિર્ણયો માટે કારણો આપવા જોઈએ. માત્ર સર્વોચ્ચ અદાલત અથવા વડી અદાલતના કેસોનો ઉલ્લેખ કરવો, એ સ્પષ્ટ કર્યા વિના કે તેઓ વર્તમાન કેસમાં કેવી રીતે લાગુ પડે છે, પૂરતું નથી. ઉક્ત નિર્ણયમાં ફરીથી દોહરાવવામાં આવ્યું છે અને ભારપૂર્વક જણાવવામાં આવ્યું છે કે ન્યાયાધિકરણ તથ્યો અંગેનું અંતિમ નિર્ધારક સત્તાધિકારી છે, તેથી ન્યાયાધિકરણના આદેશમાં તથ્યો અંગેના નિષ્કર્ષો તેમજ તેણે નોંધેલા નિષ્કર્ષોના આધારે તે જે અંતિમ નિષ્કર્ષે પહોંચ્યું છે તેના કારણો પણ પ્રતિબિંબિત થવા જોઈએ.

૬.૦૭. સુરત બેવરેજિસ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં, ફરી એકવાર આ અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠે પુનરોચ્ચાર કર્યો અને ભારપૂર્વક જણાવ્યું કે માનનીય અપીલીય ન્યાયાધિકરણ દ્વારા મુદ્દામાં સંકળાયેલા પ્રશ્ન અંગે પસાર કરવામાં આવેલો આદેશ કારણસભર અને સ્પષ્ટવક્તા

હોવો આવશ્યક છે. ઉક્ત નિર્ણયમાં વિભાગીય ખંડપીઠે એ પણ નોંધ્યું હતું કે આવી અપીલ હાથ ધરતી વખતે, માનનીય આઈ.ટી.એ.ટી. દ્વારા પારિત આવા જ કારણરહિત અને અસ્પષ્ટવક્તા આદેશો તથા “ન્યાયના હેતુઓ પૂર્ણ કરવા માટે” એમ અવલોકન કરીને ઘટાડો કરીને અને/અથવા વધારો કરીને અંદાજના આધારે આદેશો પસાર કરવામાં આવેલા અમારી નજરે ચઢે છે. પેરા ૫ માં, વિભાગીય ખંડપીઠે નીચે મુજબ અવલોકન કરી ઠરાવ્યું છે:

“[૫.૦] કર અપીલો હાથ ધરતી વખતે, અમને આઈ.ટી.એ.ટી. દ્વારા પસાર કરાયેલા આવા સમાન અબોલતા અને બિનકારણદર્શક આદેશો તથા ‘ન્યાયના હેતુઓ સિદ્ધ થાય તે માટે’ એવું અવલોકન કરીને અંદાજના આધારે વધારો કાઢી નાખવાનો અને/અથવા વધારો કરવાનો આદેશ પણ નજરે પડ્યો છે. આ બાબતમાં કોઈ વિવાદ રહી શકતો નથી કે આઈ.ટી.એ.ટી. અપીલોનો નિર્ણય કરતી વખતે ન્યાયસંગત રીતે આદેશ પસાર કરવા બંધાયેલ છે અને તે આદેશમાંથી એ પ્રતિબિંબિત થવું જોઈએ કે ટ્રિબ્યુનલે ચોક્કસ મુદ્દા પર મનન કર્યું છે. આઈ.ટી.એ.ટી. એક ન્યાયિક સત્તાધિકારી છે અને તેને અધિનિયમની કલમ ૨૫૪ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ અને કલમ ૨૫૪ની

ઉપકલમ (૪) મુજબ, કલમ ૨૫૬ અથવા કલમ ૨૬૦એમાં જોગવાઈ કરેલ હોય તે સિવાય, અપીલમાં અપિલીય ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશો અંતિમ ગણાશે. તેથી, અધિનિયમની કલમ ૨૫૪ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે અને અધિનિયમની કલમ ૨૫૪ હેઠળની સત્તાઓના ઉપયોગમાં અપીલોનો નિર્ણય કરતી વખતે આઈ.ટી.એ.ટી.એ અત્યંત કાળજી લેવી જોઈએ. એ સાચું છે કે કલમ ૨૫૪ની ઉપકલમ (૧)માં એવી જોગવાઈ છે કે અપિલીય ટ્રિબ્યુનલ તેને યોગ્ય લાગે તેવા આદેશો પસાર કરી શકે, પરંતુ તેનો અર્થ એવો નથી કે ટ્રિબ્યુનલને કોઈ કારણો દર્શાવવાની આવશ્યકતા નથી અને/અથવા ટ્રિબ્યુનલને કારણદર્શક આદેશ પસાર કરવાનો ફરજિયાત બાંધછોડ નથી. (૨૦૧૨) ૪ એસ.સી.સી. ૪૦૭ માં અહેવાલિત રવિ ચશવંત ભોઈર વિ. કલેક્ટર પ્રકરણમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતને આદેશમાં કારણો નોંધવાની આવશ્યકતા પાછળનું તર્ક વિચારવાનો અવસર આવ્યો હતો. ઉક્ત નિર્ણયમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું અને ઠરાવ્યું છે કે કારણો નોંધવાની આવશ્યકતા કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોમાંથી એક છે. માનનીય સર્વોચ્ચ

અદાલતે વધુમાં અવલોકન કર્યું અને ઠરાવ્યું છે કે કારણો મેળવવાનો અધિકાર સશક્ત ન્યાયિક પ્રણાલીનો અવિભાજ્ય ભાગ છે. ઉક્ત નિર્ણયમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પરિચ્છેદ ૪૪ અને ૪૬ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

૪૪. આ અદાલતે સંત લાલ ગુપ્તા અને અન્ય વિ. મોડર્ન કો-ઓપરેટિવ ગ્રુપ હાઉસિંગ સોસાયટી લિ., માં મુદ્દાનો નિર્ણય કરતાં, પોતાના વિવિધ અગાઉના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખીને, નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું: (એસ.સી.સી. પૃષ્ઠ ૩૪૫-૪૬, પરિચ્છેદ ૨૭)

૨૭. આ એક સ્થિર થયેલો કાનૂની સિદ્ધાંત છે કે માત્ર વહીવટી જ નહીં પરંતુ ન્યાયિક આદેશો પણ તેમાં નોંધાયેલા કારણોથી સમર્થિત હોવા આવશ્યક છે. તેથી, કોઈ મુદ્દાનો નિર્ણય કરતી વખતે, અદાલત તેના નિષ્કર્ષ માટે કારણો આપવાની બંધાયેલ છે. કેસનો નિકાલ કરતી વખતે કારણો નોંધવાની ફરજ અને જવાબદારી અદાલત પર છે. ન્યાયિક મંચ દ્વારા આદેશ અને ન્યાયિક સત્તાના ઉપયોગની ઓળખ એ છે કે તે મંચ પોતાના કારણો પોતે જ પ્રગટ કરે અને કારણો આપવાનો આગ્રહ હંમેશા ન્યાય

પ્રદાન પ્રણાલીના સુવ્યવસ્થિત સંચાલનના એક મૂળભૂત તત્ત્વ તરીકે રાખવામાં આવ્યો છે, જેથી એ જાણ થઈ શકે કે અદાલત સમક્ષના મુદ્દા અંગે મનનું યોગ્ય અને વિધિપૂર્વક પ્રયોગ કરવામાં આવ્યું હતું અને તે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોની એક આવશ્યક શરત પણ છે. ૩... કોઈ નિર્ણય માટે કારણો આપવું, અદાલતો સમક્ષ આવેલા મામલાના ન્યાયિક અને વિવેકપૂર્ણ નિકાલનું એક આવશ્યક લક્ષણ છે અને તે જ હાથ ધરવામાં આવેલ પ્રક્રિયાની રીત અને ગુણવત્તા જાણવા માટેનું એકમાત્ર સૂચક છે, તેમજ એ હકીકતનું પણ ધોતક છે કે સંબંધિત અદાલતે ખરેખર પોતાનું મન લાગુ કર્યું હતું. * કારણ દરેક નિષ્કર્ષનું ધબકારું છે. તે આદેશમાં સ્પષ્ટતા લાવે છે અને તેના વિના આદેશ નિર્જીવ બની જાય છે. કારણો વ્યક્તિનિષ્ઠતાના સ્થાને વસ્તુનિષ્ઠતા લાવે છે. કારણોના અભાવે આદેશનું સમર્થન કરવું અશક્ય બને છે અથવા તે ટકાઉ રહેતો નથી, ખાસ કરીને જ્યારે તે આદેશ ઉપરની અદાલત સમક્ષ વધુ પડકારને આધીન હોય. કારણો નોંધવા કુદરતી ન્યાયનો સિદ્ધાંત છે અને દરેક ન્યાયિક આદેશ લખિતરૂપે નોંધાયેલા કારણોથી સમર્થિત હોવો આવશ્યક છે. તે નિર્ણય પ્રક્રિયામાં પારદર્શિતા અને

ન્યાયસંગતતા સુનિશ્ચિત કરે છે. જેના પર પ્રતિકૂળ અસર પડે છે એવી વ્યક્તિએ જાણવું જ જોઈએ કે તેની અરજિ કેમ નામંજૂર કરવામાં આવી. ”

૪૬. કારણ નોંધવાના આગ્રહનું તાત્પર્ય એ છે કે જો નિર્ણય ‘રિફ્રેક્સના અગમ્ય મુખ’ને પ્રગટ કરે, તો તે તેનું મૌન બની શકે છે, અને તેનાથી અદાલતો માટે તેમની અપીલીય ફરજ બજાવવી અથવા નિર્ણયની વૈધતા નિર્ધારિત કરતી વખતે ન્યાયિક પુનઃસમીક્ષાની સત્તાનો ઉપયોગ કરવો વ્યવહારિક રીતે અશક્ય બની જાય છે. કારણ જાણવાનો અધિકાર સુસ્થિર ન્યાયતંત્રનો અનિવાર્ય ભાગ છે; ઓછામાં ઓછાં એટલાં પૂરતાં કારણો હોવા જોઈએ કે જેથી અદાલત સમક્ષ તે સત્તાધિકારીએ મનનો ઉપયોગ કયો હોવાનો સંકેત મળે. બીજું તર્ક એ છે કે અસરગ્રસ્ત પક્ષકાર જાણી શકે કે નિર્ણય તેના વિરુદ્ધ કેમ ગયો. કુદરતી ન્યાયની હિતકારી આવશ્યકતાઓમાંની એક એ છે કે કરાયેલા આદેશના કારણો સ્પષ્ટપણે દર્શાવવામાં આવે. અન્ય શબ્દોમાં કહીએ તો, કારણસભર નિર્ણયન વિના ‘રિફ્રેક્સના અગમ્ય મુખ’ જેવો અભિગમ સામાન્ય રીતે ન્યાયિક

અથવા અર્ધ-ન્યાયિક કાર્યપ્રવૃત્તિ સાથે સુસંગત નથી. માર્ટર્સ મેમોરિયલ ટ્રસ્ટના બોર્ડ ઓફ ટ્રસ્ટીઝ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, જે (૨૦૧૨)૧૦ એસ.સી.સી. ૭૩૪માં અહેવાલિત છે, તે કેસમાં, પરિચ્છેદ ૨૨માં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

૨૨. ચુકાદા લખવામાં સંક્ષિપ્તતાએ પોતાનું ગુણમૂલ્ય ગુમાવ્યું નથી. બધા લાંબા ચુકાદાઓ અથવા આદેશો મહાન હોય છે એવું નથી અને સંક્ષિપ્ત આદેશો હંમેશાં ખરાબ હોય છે એવું પણ નથી. કોઈપણ ન્યાયિક નિર્ણય માટે જે જરૂરી છે તે છે મનનો યોગ્ય ઉપયોગ, તર્કની સ્પષ્ટતા અને કેન્દ્રિત વિચારણા. કોઈ બાબતમાં ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓ પર યોગ્ય મનન વિના થયેલી ઢીલી-ઢાળી વિચારણા અથવા ગૂઢ આદેશ અથવા નિર્ણય એવો નિર્ણય અસ્થિર બનાવી શકે છે. ઉતાવળભર્યું નિરાકરણ ટાળવું જ જોઈએ. અદાલત સમક્ષ આવતી દરેક અને દરેક બાબતનું તે લાયક હોય તેવી ગંભીરતાથી પરીક્ષણ થવું જોઈએ. (૨૦૧૨) ૧૨ એસ.સી.સી. ૧૭૦ માં અહેવાલિત રિયલ એસ્ટેટ એજન્સીઝ વિ. સ્ટેટ ઓફ ગોવા ના કેસમાં,

અદાલતો/અધિકરણો/ન્યાયતંત્ર દ્વારા કારણો
આપવાની આવશ્યકતાને ભારપૂર્વક રેખાંકિત કરતાં એવું
ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે, નિર્ણય સુધી પહોંચવાની રીત
અને આવા નિર્ણયો સુધી પહોંચવા માટેના કારણો
ન્યાયિક પ્રક્રિયા માટે પવિત્ર છે. કારણસભર આદેશ
પસાર કરવાની આવશ્યકતાને ભારપૂર્વક દર્શાવતા,
માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે સર્ટિફાઇડ એરિયા કમિટી વિ.
એડિશનલ ડિરેક્ટર, કન્સોલિડેશન ના કેસમાં, જે
(૨૦૦૨) ૧૦ એસ.સી.સી. ૮૭ માં અહેવાલિત છે, નીચે
મુજબ ઠરાવ્યું છે: કારણો ન્યાયિક નિરાકરણનું માંસ અને
લોહી છે અને આવા કારણો તેવા આદેશોમાં દર્શાવવાના
જ જોઈએ, જેઓ ઉપરની અદાલતમાં પડકારપાત્ર હોય છે.
માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પ્રતિપાદિત ઉપરોક્ત
કાનૂન તથા કારણસભર અને સ્પષ્ટવક્તા આદેશ પસાર
કરવાની આવશ્યકતાને ધ્યાનમાં લેતાં, તેમજ હાલના
કેસના તથ્યો અને આઈ.ટી.એ.ટી. દ્વારા આપવામાં
આવેલ વિવાદિત સંયુક્ત ચુકાદો અને આદેશને ધ્યાનમાં
લેતાં, વિવાદિત ચુકાદો અને આદેશ ટકી શકે તેમ નથી.
આવકવેરા વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવેલી અપીલ
નામંજૂર કરતી વખતે અને કરદાતા દ્વારા કરવામાં આવેલી

અપીલ ભાગે મંજૂર કરતી વખતે તથા રૂપિયા ૩૦ લાખની ઉમેરણ ચથાવત્ રાખતી વખતે, વિદ્વાન અધિકરણ દ્વારા કોઈપણ કારણો આપેલ નથી. વિદ્વાન અધિકરણ દ્વારા આપવામાં આવેલ વિવાદિત આદેશ સંપૂર્ણપણે અંદાજના આધાર પર છે અને કોઈ કારણો આપ્યા વિના આપવામાં આવ્યો છે અને તેથી આવકવેરા વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવેલી અપીલ નામંજૂર કરતી વખતે તો કોઈ કારણો આપેલ જ નથી. ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ, આવકવેરા વિભાગ તેમજ કરદાતા બન્ને વિવાદિત ચુકાદો અને આદેશથી વ્યથિત છે અને એક સામાન્ય ફરિયાદ એવી કરવામાં આવી છે કે વિદ્વાન આઈ.ટી.એ.ટી. દ્વારા આપવામાં આવેલ વિવાદિત આદેશ અકારણ અને અસ્પષ્ટવક્તા આદેશ છે અને મામલો નવી રીતે નિર્ણય કરવા માટે આઈ.ટી.એ.ટી. પાસે પરત મોકલવાની પ્રાર્થના કરવામાં આવી છે.”

૬.૮. મેંગલોર ગણેશ બીડી વર્ક્સ (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નિરીક્ષણ કરીને નિર્ધારિત કર્યું છે કે વડી અદાલતમાં થયેલી અપીલમાં, આદેશને ચથાવત્ રાખતી વખતે પણ, વડી અદાલતે તેની સમક્ષ રજૂ કરાયેલા મુદ્દાઓ પર વિચારણા કરવી ફરજિયાત છે અને

યથાવત્ રાખવા માટેના કારણો, ભલે વિશદ રીતે નહીં, તેમ છતાં દર્શાવવાના જરૂરી છે. ઉક્ત નિર્ણયમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નિરીક્ષણ કર્યું છે કે કારણોની નોંધ કરવી ન્યાયસંગત પ્રક્રિયાનો એક ભાગ છે. કારણો વિવાદમાં નિર્ણય કરનારના મન અને અંતે પહોંચેલા નિષ્કર્ષરૂપ નિર્ણય વચ્ચેનું સેતુ છે. તે વ્યક્તિનિષ્ઠતાનું સ્થાન વસ્તુનિષ્ઠતા દ્વારા લે છે. કારણો ન આપવાની નિષ્ફળતા ન્યાયના ઈનકાર સમાન છે.

૭.૦. ઉપરોક્ત સર્વોચ્ચ અદાલત તેમજ આ અદાલતના માનનીય ચુકાદાઓ દ્વારા વિદ્વાન અપીલીય અધિકરણનું ધ્યાન આ તરફ દોરવામાં આવેલ હોવા છતાં કે મુદ્દા અંગે કારણસભર અને બોલતો આદેશ પસાર કરવો તેની ફરજ છે; તેની સમક્ષ જેના વિરુદ્ધ અપીલ કરવામાં આવી છે તે વિદ્વાન સીઆઈટી(એ) દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશ તથા વિદ્વાન સીઆઈટી દ્વારા આપવામાં આવેલ કારણોનો વિચાર કરવો અને અંદાજના આધાર પર કાપણી અને/અથવા વધારો કરતાં વખતે પણ આવા અંદાજ અંગે કાપણી અને/અથવા વધારો બાબતે બોલતો અને કારણસભર આદેશ પસાર કરવો આવશ્યક છે, તેમ છતાં એવું જણાય છે કે આ સંદેશ અપીલીય અધિકરણ સુધી પહોંચ્યો નથી. ઉપરોક્ત ચુકાદાઓ હોવા છતાં અને ભવિષ્યમાં અપીલીય અધિકરણ કાળજી રાખશે અને બોલતો તથા કારણસભર આદેશ કરશે એવી વિભાગીય પીઠે વ્યક્ત

કરેલી આશા અને વિશ્વાસ છતાં, અપીલીય અધિકરણે આવા અબોલતા અને કારણવિહોણા આદેશો પસાર કરવાનું ચાલુ રાખ્યું છે. અપીલીય અધિકરણ સર્વોચ્ચ અદાલત તેમજ વડી અદાલતના નિર્ણયોને માનવા માટે બંધાયેલ છે. તે સર્વોચ્ચ અદાલત તેમજ આ અદાલતના અવલોકનો અને નિર્ણયો અવગણી શકતા નથી. ઉપર સંદર્ભિત અને અહીં ઉપર પુનઃઉદ્ઘૃત કરાયેલ વિવિધ ચુકાદાઓમાં સર્વોચ્ચ અદાલત તેમજ આ અદાલત દ્વારા કરાયેલા સ્પષ્ટ અવલોકનો અને નિર્દેશો હોવા છતાં, અપીલીય અધિકરણ કારણવિહોણા, અબોલતા આદેશો પસાર કરવાનું ચાલુ રાખે છે અને આધારરૂપ કારણો તથા આધારભૂત ભૂમિકાઓ વિના અંદાજના આધાર પર અબોલતા આદેશો કરે છે, જે સ્વયં સર્વોચ્ચ અદાલત તેમજ વડી અદાલતના નિર્ણયોની અવગણના સમાન ગણાશે, અને તેને આ રીતે ચાલુ રાખવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં અને તે ગંભીર વિચારણા લાયક છે. અંદાજના કેસમાં પણ, ભલે તે અનુમત્ય હોય, જો વિદ્વાન આવકવેરા આયોગુક્તે દબ કારણો આપી આદેશ પસાર કર્યો હોય, તો આવકવેરા વિભાગ અને/અથવા કરદાતા દ્વારા કરાયેલ અપીલમાં અધિકરણ માટે પોતાના મનનો ઉપયોગ કરી વિદ્વાન સીઆઈટી(એ) દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણોનો વિચાર કરવો આવશ્યક છે અને વિદ્વાન સીઆઈટી(એ) ક્યાં ભૂલ કરી છે અને વિદ્વાન સીઆઈટી(એ) દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશમાં હસ્તક્ષેપ કરવો જરૂરી છે કે નહીં તે અંગે પોતાનું મત પ્રગટ કરવું આવશ્યક છે. વિદ્વાન અધિકરણને

અંદાજના આધારે કોઈ કાપણી અને/અથવા મંજૂરીનો આદેશ કરવાનો વિવેકાધિકાર હોય તો પણ, એવો વિવેકાધિકાર ન્યાયસંગત રીતે ઉપયોગમાં લેવો આવશ્યક છે અને તે દૃઢ કારણોથી સમર્થિત હોવો જોઈએ તથા મુદ્દા અંગે વિદ્વાન અપીલીય અધિકરણ દ્વારા મનનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે તે પરિલક્ષિત થવું જોઈએ. તેથી, ઉપર સંદર્ભિત ચુકાદાઓની શ્રેણીમાં સર્વોચ્ચ અદાલત તેમજ આ અદાલત દ્વારા કરાયેલા અવલોકનોને ફરી એકવાર પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવે છે અને અહીંથી તમામ આવકવેરા અપીલીય અધિકરણોને નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે, વિદ્વાન આવકવેરા આયોગુક્ત (અપીલો) દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશ વિરુદ્ધની અપીલોનો નિર્ણય કરતી વખતે, ઉપર સંદર્ભિત સર્વોચ્ચ અદાલત તેમજ આ અદાલતની વિભાગીય પીઠના ચુકાદાઓની શ્રેણીમાં કરાયેલા અવલોકનો તથા વર્તમાન આદેશમાં કરાયેલા અવલોકનોનો તેમના સત્ય સ્વરૂપમાં વિચાર કરે; નહીંતર મામલો અતિ ગંભીરતાથી જોવામાં આવશે અને તે ઉચ્ચ અદાલતો/મંચો દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશ/આદેશોની અવગણના સમાન ગણાશે. આ અદાલત ઉપરોક્ત અવલોકનો કરવા માટે મજબૂર બની છે, કારણ કે આ અદાલતની વિભાગીય પીઠે સ્પષ્ટ રીતે અવલોકન કર્યું હોવા છતાં કે આ અદાલત અધિકરણને તેની ફરજ વારંવાર યાદ અપાવવા માટે મજબૂર બને છે, પરંતુ માત્ર એટલું જ દુઃખ વ્યક્ત કરી શકાય કે અધિકરણ, એવું લાગે છે, રચનાત્મક સૂચનો સ્વીકારવા તૈયાર નથી અને અધિકરણ આ મૂળભૂત

હકીકતની મૂલવણી કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે કે આવા બેદરકારીભર્યા આદેશો કરીને તે માત્ર અનાવશ્યક વાદવિવાદ ઊભો કરે છે, અને તે સિવાય પક્ષકારોને તેમની કોઈ ભૂલ વિના અનાવશ્યક મુશ્કેલી, સતામણી અને ખર્ચનો ભોગ બનાવે છે; તથા અપીલીય અધિકરણને આ આશા સાથે સ્મરણ કરાવ્યા છતાં કે અધિકરણ પોતાના મનનો ઉપયોગ કરશે અને ભવિષ્યમાં કાળજી રાખશે જેથી અધિકરણના અભિગમમાં ફેરફાર આવે અને તે પોતાની ભૂતકાળની કીર્તિ ફરી મેળવી શકે, પરિસ્થિતિમાં ખાસ સુધારો થયો નથી અને અપીલીય અધિકરણોએ આવા અબોલતા તથા કારણવિહોણા આદેશો પસાર કરવાનું ચાલુ રાખ્યું છે અને કોઈપણ આધારરૂપ કારણો વિના અંદાજના આધારે આદેશો પસાર કરવાનું યથાવત્ રાખ્યું છે.

૮. હવે, હાથે રહેલા આ પ્રકરણના તથ્યો તરફ આવતાં, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલ પડકારિત આદેશને ધ્યાનમાં લેતાં, એવું પ્રતીત થાય છે કે તે અવક્ત અને કારણવિહિન આદેશ છે અને તેથી બોગસ ખરીદીઓમાંથી ૧૦% સુધી જ નામંજૂરી મર્યાદિત રાખવા માટે કોઈ કારણો દર્શાવવામાં આવ્યા નથી. તેથી, મૂળતઃ આ કેસો પરત મોકલવો આવશ્યક બને છે. જોકે, સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરાયેલ વિનંતિને ધ્યાનમાં રાખીને મામલો વિદ્વાન આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ (ITAT)ને પરત મોકલવાને બદલે, અમે પોતે જ ગુણદોષના

આધારે તથા સ્વીકારાયેલ તથ્યોના આધાર પર મામલાનો વિચાર કર્યો છે. નોંધ પર આવ્યું છે અને તે આવક વિભાગ દ્વારા વિવાદિત નથી કે કરદાતાના કેસમાં જી.પી. દર અનુસરી રહેલા આકલન વર્ષની સરખામણીએ વધુ હતો. કરદાતા દ્વારા ૧.૧૧% ના દરે દર્શાવવામાં આવેલ જી.પી. સંતોષકારક છે, જ્યારે આઈ.વાય. ૨૦૦૦-૦૧માં જી.પી. ૦.૯૮% હતો. આ પરિસ્થિતિમાં, આ અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠ દ્વારા સિમિત પી. શેઠ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને, જેમાં આ અદાલતે વિદ્વાન આવકવેરા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ (ITAT) દ્વારા બોગસ ખરીદીઓમાંથી ૧૦% સુધી નામંજૂરી મર્યાદિત રાખતો અંતિમ આદેશ યથાવત્ રાખ્યો હતો, જોકે વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે અપીલ નક્કી કરવાની જે પદ્ધતિ અને રીત અપનાવી હતી તેને મંજૂરી આપ્યા વિના, છતાં ગુણદોષના આધારે અને ઉપર વર્ણવેલ વિશિષ્ટ તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓમાં, અમે આઈ.ટી.એ.ટી. દ્વારા પસાર કરાયેલ અંતિમ પરિણામી આદેશને યથાવત્ રાખીએ છીએ. પરિણામે, વર્તમાન કર અપીલ નામંજૂર કરવામાં આવે છે. રજિસ્ટ્રીને નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે તે આ આદેશની નકલ પ્રમુખ, આઈ.ટી.એ.ટી., અમદાવાદ અને ઉપપ્રમુખ, આઈ.ટી.એ.ટી., અમદાવાદ ઝોનને મોકલે, જેથી આ આદેશની પરિપત્ર દ્વારા અપીલીય ટ્રિબ્યુનલના વિદ્વાન સભ્યો સુધી પહોંચાડવામાં આવે, જેથી ભવિષ્યમાં વિદ્વાન અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ, વિદ્વાન આવકવેરા આયુક્ત (અપીલ) દ્વારા પસાર કરાયેલા

આદેશ/આદેશો વિરુદ્ધની અપીલો નક્કી કરતી વખતે યોગ્ય કાળજી રાખી શકે; અમે ફરી આશા અને વિશ્વાસ વ્યક્ત કરીએ છીએ કે અપીલનો નિર્ણય કરતી વખતે અને ભવિષ્યમાં પણ વિદ્વાન અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ, ઉપર ઉલ્લેખિત અનેક નિર્ણયો તેમજ વર્તમાન આદેશમાં કરાયેલ નોંધો મુજબ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત અને આ અદાલતે કરેલ અવલોકનોનો વિચાર કરશે.

સહી/ –

(એમ. આર. શાહ, ન્યાયાધીશ)

સહી/ –

(એસ. એચ. વોરા, ન્યાયાધીશ)

કૌશિક

Translation of this Judgement has been provided by M/S

Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદીત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહીં. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.